

EGY KILOMÉTER ÚJ RÉSZ AZ ARIADNE-BARLANGRENDSZERBEN

Sokszor elgondolkodtató, milyen apró véletleneken múlhat egy-egy járat felfedezése. Nagyon fontos dolog a tapasztalat, a tudatos és célirányos munka, ami ha kellő kitartással párosul, annak meg lesz a kelendő eredménye. Ám mégis, mindez hiába, ha a szerencse – mint csipetnyi fűszer egy gondosan elkészített ételben – nem adódik hozzá, a befektetett munka sokszor nem éri el célját. Közel 100 év alatt hány ember járhatott már a *Legény-barlang Középső-termében*, hányszor jártunk mi is benne, nem tudván, hogy szinte karnyújtásnyira hatalmas járatok húzódnak az unásig ismert részek alatt.

Kullancs vadászat

Hornok Sándor állatorvos azzal keresett meg bennünket, hogy szeretne kullancsokat gyűjteni barlangból, mivel madarak és kisemlősök külső élősködőit vizsgálják. Mivel előfordult már, hogy láttunk kullancsot, nem csak a denevérekben, hanem a barlangfalakon is mászkálni, vállalkoztunk rá, hogy lekísérjük a *Legény-barlang* bejárat közeli részeibe. Az apró állatkák keresését a barlangfalon, egyfajta sajátos meditációnak is lehet tekinteni.

Centiméterről-centiméterre átnézni egy barlangtermet nem túl pörgős tevékenység. Miután ráállt a szemem a prédára, magam is meglepődtem, mennyi kullancs van a barlangban. Néhány óra leforgása alatt a *Középső-terem*-ből 30 példányt gyűjtöttünk be. A vadászat közben pedig minden eddiginél alapsabban volt alkalmam megnézni a terem minden zegét-zugát. Ekkor tűnt fel, hogy egy bejáratú terem felé vezető eltömődött kis járatot a denevérek nagyon kijelöltek. A járat-kezdetet már régen is ismertük, de térkép alapján úgy gondoltuk, kivezet a bejáratú terembe, hiszen attól csak két méter távolságban, azzal egy szintben helyezkedett el. A dolog azonban valahogy nem hagyott nyugodni. Vajon a bejáratú részből miért pont ott jártak át a denevérek, amikor más kényelmesebb utat is választhattak volna?

Következő alkalommal a tervezett térképező akció előtt hárman el is mentünk tisztázni a járat kérdését. Mivel az összekiabálás nem vezetett eredményre, nekiálltunk egy kis próbabontásnak, hogy így tegyünk pontot a körjárat végére.

Néhány órás bontás után, amikor már csak egy méterre voltunk a külső teremtől, járatunk váratlanul derékszögben elkanyarodott és meredeken lefelé fordult. Egy szűk szálkőjárat tárult fel, amiben már érezni lehetett a lefelé húzó légáramlatot is. Magunk sem akartuk elhinni, hogy a várt körjárat helyett valami komolyabb új rész kapujában lehetünk. Feltételeztük, hogy nem csak egy kis mellékjáratról lehet szó, hiszen ilyen szintű denevér-kijelölést eddig csak a fő útvonalakon tapasztaltunk. Nagy lelkesedéssel álltunk neki a szálkő-szűkület tágításának, amibe én a nap végén már le is tudtam préselődni. Kicsivel lejjebb sajnos még mindig túl szűk volt, de láthatóan szépen folytatódott. Tovább azonban már nem préselődtem, mert erősen szorult helyzetemből így is ki kellett segíteni.

Két napnyi tágításra volt szükség, mire nekem nagy nehezen sikerült tovább préselődni a szűkületben. Egy lefelé tartó kis oldott járatba értem, amiben 10 méter után eltömődés állta utamat. Másfél métert lehetett tovább látni, aztán úgy tűnt, akár járható is lehet a folytatás, bár egy kanyar miatt nem sokáig lehetett ellátni. Kicsit csalódott voltam az újabb bontás miatt, de azért még átdobtam egy kis követ a szűk részen. Nagy megdöbbenésemre a kő hosszas pattogás után visszhangosan dübbszent valami nagy térben.

Út a mélybe

Következő alkalommal nagy erővel folytattuk a kinti szűkület tágítását, hogy rajtam kívül mások is beférjenek. Jó fél napig eltartott, mire nekikezdhattunk az alsó eltömődés bontásának. Bár a bontás könnyen ment, mégis nagyon lassan haladtunk, mivel a törmeléket hosszan ki kellett adogatni a *Középsőtér*-be. Még szerencse, hogy voltunk elegenden, ugyanis a lenti járatban nem fért el a bontási törmelék. Nap végén sikerült átcusszszanom a végponton, bár még csak nagyon szűken. A már kintről látott kanyar után a járat kényelmesen kitágult, majd újabb kanyarral egy ferde aknába fordult. Nyolc méterre tudtam levilágítani, ahol újabb kanyart láttam. Az első rész éppen mászható lett volna, de a ledobott kövekből ítélve az igazi akna csak utána következett, így óvatosságból inkább nem indultam el lefelé. Megbeszéljük, hogy a többiek folytatják a szűkület tágítását, míg én kötéllel megnézem, le lehet-e szabadon mászni az aknában. Tíz méter ereszkedés után a szépen oldott akna egyre inkább kitágult, majd egy nagy terem tetejébe érkeztem. A falak szétfutottak és további 10 méter szabad ereszkedéssel értem le az aljába. A látvány megdöbbentő volt. 20 méter átmérőjű teremben álltam. A falak látványosan oldottak, a távolban nagyméretű fehér cseppkő-lefolyásokat lehetett látni.

Egy 5–6 méteres lapos kötömb tetejéről lelátam a lefelé tartó folytatásba. Egy 10 méter széles folyosó vezetett az ismeretlenbe. Más irányokba kürtők és kisebb oldaljáratok indultak. Késő volt, nem volt nálunk elég felszerelés, hogy mindenki lejöjjön, így visszamásztam és a bejárást következő hétre halasztottuk.

Annai a járat, hogy be sem tudtuk járni

Egy hétköznapi akcióval még jobban kitágítottuk a szűkületeket, majd vasárnap a törmelék kitarítása után végre indulhattunk az új részek felderítésére. Mivel hoztunk magunkkal útvonal kijelölő pálcákat és madzagot, a teremben rögtön kijelöltünk egy központi területet, majd ahogy sorban egymás után megkezdjük a járatok felderítését, folyamatosan kijelöltünk egy kis ösvényt, hogy csak ott taposunk nyomot. A széles járatokban a gondosan kiválasztott útvonalaknak köszönhetően a felületek nagy része érintetlen maradt. Mindenkit lenyűgözött az új rész, csak ámultunk a méreteken. A teremben található hatalmas kötömböket alulról megkerülve, lejtős 10 méter széles folyosóban haladtunk tovább lefelé.

A kiágazásokkal egyelőre nem foglalkoztunk. A szépen oldott mennyezetből kürtők nyíltak, kisebb csoportokban denevérek csüngtek alá. Hamarosan egy újabb terembe értünk. Eddig csak kisebb guanó kupacokat láttunk, itt viszont már egész dombok voltak. A régmúltban nagy denevér tanya lehetett ez a rész, mert eddig sehol máshol nem láttunk ilyen guanó felhalmozódást. Friss ürülék alig volt, sok helyen már agyagréteg fedte a több méteres kupacokat. A teremben, a barlangrendszer többi részétől eltérően, nagyrészt szép fehérek a falak. Több oldalág is látszott, de mi tovább mentünk lefelé, nagyobb kötömbök között lebujkálva.

Újabb elágazás következett. Balra rövid folyosórész után meredek falú gödörbe láttunk le. Alján cseppkőmedence volt. Óvatosan csak én másztam le, hogy ha nem megy tovább, feleslegesen ne koszoljuk össze a járatot. Öt méterrel lejjebb a járat elkanyarodott

Ariadne-barlangrendszer, Legény-barlang, Denevér-ág.

és szélesre tárult. Tovább lefelé teljes szélességben tetarátágatok borították az aljzatot. Meztláb óvakodtam lefelé a vizes gátrendszeren, míg egy fehér falú nagyobb terembe értem. Nem hittem el, hogy a Pilisben vagyok, hiszen 16 méteres hosszával és 8 méteres szintkülönbségével megtaláltuk Magyarország legnagyobb tufagátját. A vízzel telt medencék gyönyörűen csillogtak a lámpafényben, a narancsszínű lefolyás pedig csodálatos látványt nyújtott. Egy kürtőből hallottam a többiek hangját felettem. Ott azonban nem lehetett lemászni, így tovább mentem előre, mert úgy gondoltam, lehet, hogy az alsó és felső járat arra összecsatlakozik. Újra fel kellett venni az eddig kezemben hozott csizmámat, mert agyagos aljzatú részre értem. Lefelé egy cseppköves falú gödörbe vezetett be a mésztufagát, de azzal most nem foglalkoztam. Tovább előre újabb nagy terembe másztam fel. Itt is nagy guanókupacok voltak. Mivel az állva járható szelvény itt véget ért, és a többiek hangját sem hallottam már, innen visszafordultam.

Barlanglakó (Ariadne-barlangrendszer, Legény-barlang, Denevér-ág)

Fent a csapat egy része engem várt, míg a többiek a velem való találkozás reményében eltűntek egy lefelé tartó járatban. Mivel már a hangjukat sem hallottuk, siettünk mi is utánuk. Hosszan tekergettünk, csúszkáltunk lefelé egy az eddigi méretekhez képest szokatlanul szűk kis járatban, míg végül egy újabb nagy hasadékba értünk. Ennek alsó részét, mint egy nagy kiszáradt medencét, gömbös képződmények borították. Itt is csak csizma nélkül lehetett átmenni. Túloldalon a hasadék magasba vezető kürtővel ért véget. A másik irányban találtunk még egy cseppköves oldaltermet rengeteg guanóval. A hasadék teteje itt láthatóan folytatódott, kötél híján azonban nem lehetett felmászni. Itt nagyon szép fehér lefolyás és drapéria díszíti a falat. Mivel ezeket az alsó részeket alaposan átnéztük, visszamásztunk a tekervényen a fenti részeken elhagyott kiágazásokat felderíteni. A nap végéig bejártuk a kényelmesebben járható részeket. Találtunk még egy magas hasadékot, valamint több körjáratot is. Úgy becsültük, legalább 500 méter új részt jártunk be.

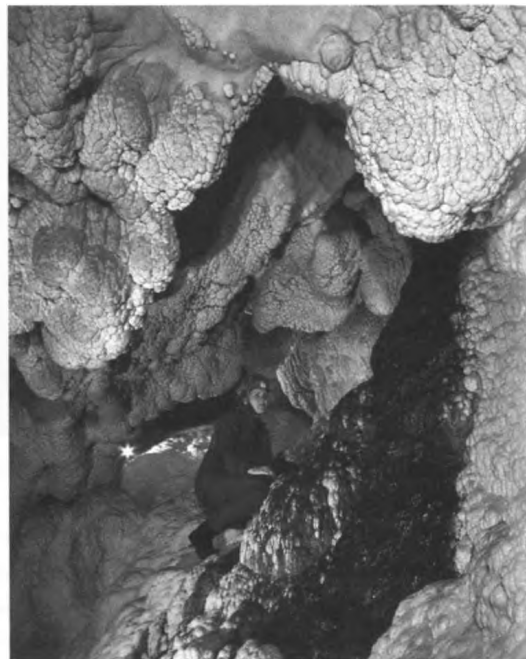
A következő túrákon a legfontosabb feladat a járatok poligonozása volt. Ennek keretében sorra tisztáztuk a kisebb oldaljáratokat, és kimásztuk a kürtőket is. Nagy áttörést egyelőre sehol nem sikerült elérni, de egy helyen igazi különlegességet találtunk. A *Tufagátak* alatti részeket mentünk alaposabban megnézni. Az első meglepetés a gátnál ért minket, ami teljesen száraz volt, a medencékben sem volt víz. Zokniban és aláöltözetben másztunk le a gátak alatt található gödörbe. Arra számítottam, itt csak egy nagyobb medence lesz. A járat azonban tovább folytatódott lefelé. A falakat már a felsőbb részen is vékony kristályos bevonat fedte, amin kisebb különálló gömböket láttunk. Lefelé aztán ezeket a gömböket szőlőfürtszerű képződmények váltották fel. Elképesztő látvány volt a mindent beborító képződmények sokasága. Némelyik fürt a 20–30 centiméteres nagyságot is elérte. Ráadásul a járat egyre tágulva egy terembe vezetett. Fantasztikus élmény volt, hogy 40 méter hosszan járhattuk be ezt a teljesen képződményekkel borított csodavilágot. Egy helyen vérvörös patakként egy cseppkölelfolyás ömlött a sárgás kiválásokra. A lefolyást követve egy fülkében a vörös különböző árnyalataiban pompázó cseppköalakzatot találtunk. Valószínűleg a guanón átszivárgó víz festette ilyen színűre. Itt becseppkövesedett denevércsontokat, -koponyákat láttunk. A *Csodagumós*-nak elkeresztelt rész országos szinten is különlegességnek számít. A képződmények valószínűleg víz alatt képződhettek.

Néhány további alkalommal szinte teljesen felmértük és felderítettük a járatokat. Több mint 1 kilométer járatot találtunk itt szabadon, a bontás kezdetétől pedig 80 méterrel jutottunk mélyebbre. A *Denevér-ág*

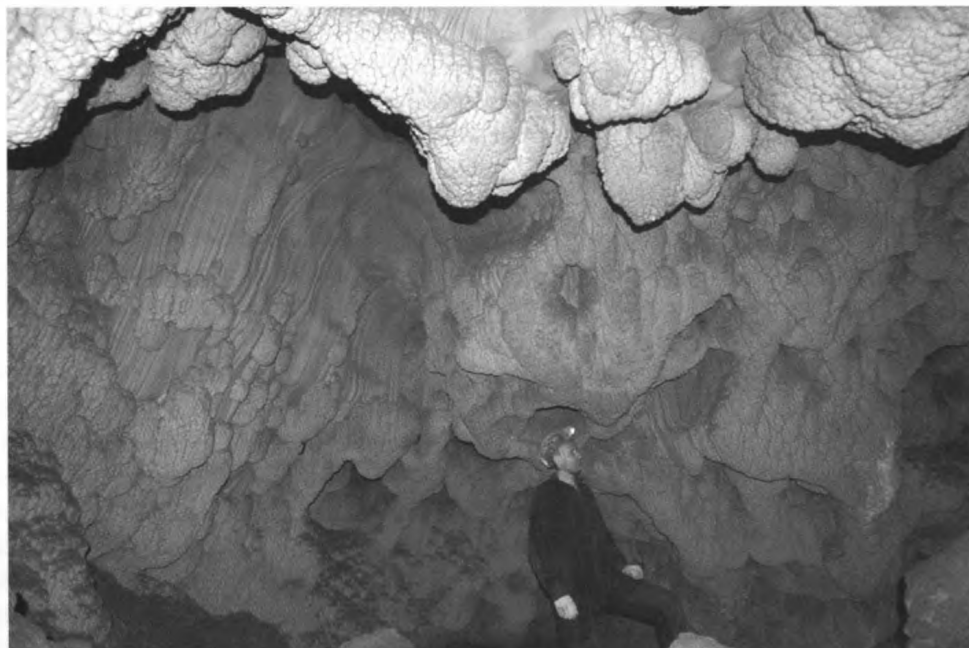
a *Legény-barlang* legnagyobb és leglátványosabb része lett. Az Ariadne-barlangrendszer hossza ezzel a felfedezéssel meghaladta a 13 100 métert.

Újabb összekötés a Legény- és a Vacska-barlang között

Poligonozáskor kiderült, hogy a *Denevér-ág* legalsó nagy hasadéka megközelíti a *Vacska-barlang* járatait. Itt egy 10 méteres kürtöt kimászva találtunk is egy bontási helyet, amit már csak 8 méter választott el a *Vacska-barlang* egyik errefelé mutató, régen felhagyott bontási pontjától. Első nekifutásra rögtön sikerült is 5 méterrel közelebb kerülni, ezzel 1 napos bontás után egy kisebb fülkébe jutottunk. Innen azonban már jóval keservesebb volt az összecementálódott kitöltés miatt. Hiába sikerült több napos bontással két oldalról egy kézfogásig eljutni, a bontás reménytelenül lassan haladt. Végül aggregátor, 200 méter kábel és egy vésőgép segítségével további 2 nap alatt sikerült legyőzni az akadályt. A *Vacska*-nak elkeresztelt átjáró a *Lösz-kanyon* környékén csatlakozik be a *Vacska-barlang* alsóbb részeibe. Ezen keresztül egy színvonalas és látványos átmenő túrára van lehetőség a két barlang között.

Ariadne-barlangrendszer, Legény-barlang, Denevér-ág, Csodagumós-rész

*Ariadne-barlangrendszer, Legény-barlang, Denevér-ág, Csodagumós-rész
Kovács Richárd felvételei. További képek a hátsó borítón.*